

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DWM-WUM.055.8.2025.PP
Warszawa, 20 stycznia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 13699

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Poseł na Sejm RP, Pani Marty Stożek w sprawie działań Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz przyjęcia i wsparcia amerykańskich badaczy, naukowców i studentów dotkniętych represjami ze strony administracji Donalda Trumpa.

Szanowna Pani Poseł,

w odpowiedzi na Pani interpelację w sprawie działań Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz przyjęcia i wsparcia amerykańskich badaczy, naukowców i studentów dotkniętych represjami ze strony administracji Donalda Trumpa, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

1. Czy Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego monitoruje sytuację amerykańskich naukowców i studentów dotkniętych represjami?

Stany Zjednoczone należą do kluczowych partnerów zagranicznych Polski w zakresie badań naukowych. Polsko-amerykańska współpraca naukowa ma charakter wielowątkowy i obejmuje szerokie spektrum inicjatyw począwszy od wymiany naukowców do realizacji wspólnych projektów badawczych. Współpraca ze Stanami Zjednoczonymi cieszy się znaczącym zainteresowaniem jednostek naukowych uczestniczących w krajowych konkursach na międzynarodowe projekty badawcze.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest świadome dynamicznie zmieniającej się sytuacji amerykańskich studentów i naukowców. Resort monitoruje pojawiające się informacje dotyczące sytuacji sektora nauki i szkolnictwa wyższego w Stanach Zjednoczonych. Regularne informacje do resortu przekazuje również Ambasada RP w Waszyngtonie.

2. Czy Polska planuje – samodzielnie lub w ramach unijnych instrumentów – uruchomienie programu wsparcia (stypendialnego, grantowego, instytucjonalnego) dla naukowców z USA?

Z myślą o zmieniającej się sytuacji geopolitycznej na świecie, 12 listopada 2025 r. Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) ogłosiła nabór do nowego programu TOP200 im. Weigla, który ma na celu wzmocnienie potencjału polskiego szkolnictwa wyższego i nauki poprzez przyciąganie do Polski wybitnych talentów naukowych z uczelni zajmujących

miejsca od 1 do 200 w światowych rankingach (*Academic Ranking of World Universities*, *QS World University Rankings* i *Times Higher Education World University Rankings*). Choć impulsem do stworzenia Programu TOP200 im. Weigla były wydarzenia w USA to jego ostateczny kształt ma szerszy, globalny zasięg.

Program TOP200 im. Weigla skierowany jest do naukowców – w tym obywateli USA – którzy wyróżniają się dorobkiem naukowym w kontekście swojej dyscypliny i etapu kariery i przyjeżdżają do Polski z zagranicznych ośrodków o wysokim poziomie doskonałości naukowej. Obejmuje on 2 ścieżki, w zależności od etapu kariery naukowej przyjeżdżającego naukowca: *Junior Fellow* (dla młodszych badaczy z doktoratem uzyskanym nie wcześniej niż 7 lat przed złożeniem wniosku) oraz *Senior Fellow* (dla doświadczonych naukowców z co najmniej 3-letnim doświadczeniem kierowania zespołami badawczymi za granicą). Program umożliwia zatrudnienie zagranicznych naukowców na okres od dwóch do czterech lat, z możliwością utworzenia przez nich własnych grup projektowych i prowadzenia badań o kluczowym znaczeniu dla nauki i gospodarki.

Całkowity budżet naboru wynosi 22,6 mln zł¹. Program realizowany jest na zlecenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Oprócz finansowania podstawowego zapewnianego przez NAWA (17 mln zł), uczestnicy mogą skorzystać z dodatkowych komponentów: komponentu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) i przeznaczonego na badania podstawowe (4 mln zł) albo komponentu aplikacyjnego Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) wspierającego badania przemysłowe i prace rozwojowe (1,6 mln zł).

Ponadto amerykańscy naukowcy mają możliwość skorzystania z szerokiej oferty programowej NAWA skierowanej zarówno do studentów jak i naukowców.

Program Ulam NAWA umożliwia polskim jednostkom goszczenie uznanych oraz obiecujących naukowców z całego świata, w tym ze Stanów Zjednoczonych, którzy posiadają co najmniej stopień doktora. Program pozwala na zapraszanie badaczy niezależnie od wieku, dziedziny czy kraju pochodzenia, w tym polskich naukowców pracujących na stałe za granicą. Uczestnicy programu mogą prowadzić badania naukowe, odbywać staż podoktorski, pozyskiwać materiały do badań lub publikacji, a także prowadzić zajęcia dydaktyczne. Pobyty zagranicznych naukowców w Polsce mogą trwać od 6 do 24 miesięcy. Program wspiera również naukowców posiadających certyfikat *MSCA Seal of Excellence* w ramach Działania „Maria Skłodowska-Curie” *Postdoctoral Fellowships*, co potwierdza wysoką jakość projektów naukowych. W 2026 r. NAWA planuje również uznanie równoważnych certyfikatów w ramach innych europejskich inicjatyw (np. *MSCA4Ukraine*).

Program w 2026 r. zmieni swoją formułę z programu indywidualnego na instytucjonalny – zmiana ta wynika z zaleceń Rady UE w sprawie europejskich ram mających na celu przyciąganie i zatrzymywanie talentów w obszarze badań naukowych w zakresie zatrudniania naukowców na umowach o pracę.

Ponadto naukowcy polskiego pochodzenia pracujący za granicą mogą skorzystać z programu Polskie Powroty NAWA. Program ten stwarza możliwość rozwoju kariery naukowców polskiego pochodzenia, którzy wyróżniają się osiągnięciami naukowymi i mogą powrócić do Polski po okresie zatrudnienia za granicą. Uczestnicy mają szansę na utworzenie zespołów projektowych realizujących badania naukowe lub prace rozwojowe. Program przewiduje dwie ścieżki kariery: *Junior Fellow* (projekty trwające od 24 do 36 miesięcy) oraz *Senior Fellow* (projekty 36–48-miesięczne). W ramach realizacji projektów dodatkowo istnieje możliwość pozyskania środków na komponent badawczy z NCN lub aplikacyjny

¹ Pierwszy nabór ma charakter pilotażowy a decyzja o kontynuowaniu programu zostanie podjęta przez MNiSW po zakończeniu naboru i dokonaniu oceny zainteresowania wśród potencjalnych wnioskodawców.

z NCBR. Finansowanie obejmuje wynagrodzenia dla naukowca, członków zespołu oraz osoby zapraszającej. Laureaci programu będą mogli również wziąć udział w konkursie organizowanym przez Agencję Badań Medycznych (ABM), ubiegając się o wsparcie dla projektów obejmujących eksperymenty medyczne lub niekomercyjne badania kliniczne.

NCN oraz NCBR również oferują programy badawczo-rozwojowe dostępne dla naukowców z całego świata, w tym dla obywateli Stanów Zjednoczonych. W ramach programów NCN amerykańscy naukowcy mogą aplikować jako partnerzy w międzynarodowych projektach badawczych realizowanych we współpracy z polskimi zespołami. NCBR realizuje programy, które promują m.in. współpracę nauki z przemysłem, również w wymiarze międzynarodowym, co otwiera możliwości finansowania dla podmiotów i naukowców ze Stanów Zjednoczonych zainteresowanych komercjalizacją wyników badań.

Program „Stypendia na studia i badania naukowe w Polsce” (*The Studies and Research in Poland Scholarship*), realizowany przez Fundację Kościuszkowską i opłacany ze środków NAWA, to program, który wspiera studiowanie oraz prace badawcze prowadzone w placówkach akademickich w Polsce na poziomie studiów licencjackich i magisterskich. Projekty badawcze mogą być realizowane w trakcie trwania roku akademickiego, od 3 do 9 miesięcy. O stypendium mogą ubiegać się obywatele amerykańscy. W 2024 r. sfinansowano 5 stypendiów w programie.

Z kolei w ramach instrumentów unijnych, jednym z kluczowych programów Horyzontu Europa, przez które przepływają środki inicjatywy „Choose Europe for Science”, jest Europejska Rada ds. Badań Naukowych (*European Research Council – ERC*). Inicjatywa ta przewiduje przeznaczenie 500 mln euro w ciągu trzech lat na wsparcie badaczy z całego świata, ze szczególnym uwzględnieniem naukowców z USA.

Standardowe finansowanie grantów ERC wynosi: 1,5 mln euro dla *Starting Grants*, 2 mln euro dla *Consolidator Grants*, 2,5 mln euro dla *Advanced Grants*.

Dzięki dodatkowemu mechanizmowi finansowemu możliwe jest zwiększenie każdego z tych grantów o dodatkowe 2 mln euro dla naukowców przenoszących się do Europy z krajów trzecich. W przypadku badaczy już przebywających w Europie lub krajach stowarzyszonych z programem Horyzont Europa dodatkowa kwota może wynieść maksymalnie 1 mln euro. Środki te mogą zostać przeznaczone m.in. na stworzenie laboratorium, finansowanie zespołu badawczego oraz zakup specjalistycznej aparatury. Mechanizm został uruchomiony począwszy od konkursu *ERC Advanced Grant 2025* (zamkniętego w sierpniu 2025 r.) do końca obecnego programu Horyzont Europa i nie jest powiązany z narodowością badacza – dotyczy także europejskich naukowców obecnie pracujących np. w USA.

Ponadto ERC planuje wprowadzenie grantów „*ERC Plus*” o wartości do 7 mln euro na maksymalnie 7 lat dla szczególnie wybitnych naukowców. Rozwiązanie to ma wyraźny wymiar geopolityczny i stanowi bezpośredni sygnał zachęty wobec badaczy pracujących w USA.

W ramach innego programu pracy Horyzontu Europa – WIDERA, a konkretnie jego komponentu *Widening* – również funkcjonują instrumenty umożliwiające relokację wybitnych zagranicznych naukowców do Polski i innych krajów wideningowych:

- *Teaming for Excellence* – projekty tworzące lub rozwijające centra doskonałości naukowej, z obowiązkowym udziałem wybitnych naukowców zarówno z kraju goszczącego, jak i z zagranicy. Budżet rządu 30 mln euro pozwala oferować zagranicznym badaczom wynagrodzenia na poziomie konkurencyjnym globalnie;
- *ERA Chairs* – projekty nastawione bezpośrednio na zatrudnienie wybitnego naukowca z zagranicy, który przenosi się do Polski, tworzy własny zespół, kupuje niezbędną

- aparaturę badawczą i otrzymuje środki na wysokie wynagrodzenia dla siebie i członków zespołu;
- *ERA Research Manager* – nowy konkurs w programie pracy WIDERA 2026–2027, przeznaczony na zatrudnienie wybitnego menedżera nauki z zagranicy, odpowiedzialnego za profesjonalne zarządzanie badaniami oraz strategiczny rozwój instytucji.

Konkurs *ERA Chairs* jest obecnie dodatkowo współfinansowany w ramach inicjatywy „Choose Europe for Science”, natomiast *ERA Research Manager* został zaprojektowany z myślą o relokacji naukowców oraz specjalistów ds. zarządzania nauką – w szczególności z USA – do krajów takich jak Polska.

3. Czy rozważane są zmiany w przepisach wizowych i imigracyjnych, które mogłyby ułatwić amerykańskim badaczom szybkie podjęcie pracy w polskich uczelniach i instytutach badawczych?

Ewentualne zmiany przepisów wizowych i imigracyjnych, które mogłyby ułatwić amerykańskim badaczom szybkie podjęcie pracy w polskich uczelniach i instytutach badawczych leżą w zakresie właściwości odpowiednio Ministerstwa Spraw Zagranicznych (przepisy wizowe) oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (przepisy imigracyjne).

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że zgodnie z dokumentem „Strategia Migracyjna Polski na lata 2025-2030”, w dziale „Migracje edukacyjne” w pkt. 5.6, zostało zaproponowane następujące działanie: uproszczenie postępowania w sprawie wydania wizy krajowej oraz uproszczenie postępowania w sprawie wydania zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcom przyjętym do szkoły doktorskiej albo uczestniczącym w prowadzeniu działalności naukowej w uczelniach akademickich, instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk lub instytutach badawczych.

W zakresie dotyczącym postępowania w sprawie wydania wizy krajowej – Minister Spraw Zagranicznych zaproponował w ustawie z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 622) zmianę w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, 1222 i 1688 oraz z 2025 r. poz. 619 i 621) polegającą na dodaniu w art. 77 ust. 13 w brzmieniu: „Wnioski o wydanie wizy krajowej w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 9, 12 i 13, są rozpatrywane z uwzględnieniem pierwszeństwa cudzoziemców przyjętych do szkoły doktorskiej albo uczestniczących w prowadzeniu działalności naukowej w uczelniach akademickich, instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk lub instytutach badawczych, jeżeli uczestnictwo to wiąże się z koniecznością wykonywania prac badawczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”. Analogiczne rozwiązania prawne dotyczące pierwszeństwa rozpatrywania wniosków w sprawie wydania zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcom przyjętym do szkoły doktorskiej albo uczestniczącym w prowadzeniu działalności naukowej zostały uwzględnione w ustawie z dnia 21 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2025 poz. 1794).

4. Czy Polska planuje zaproponować na forum UE inicjatywę mającą na celu przyjęcie szerokiego programu relokacyjnego dla osób z sektora nauki w USA?

Polska nie prowadzi bezpośrednio działań mających na celu przyjęcie programu relokacyjnego dla osób z sektora nauki w USA, ale dąży do wzmocnienia i rozwoju programu na rzecz badań i innowacji, tak by UE była atrakcyjnym miejscem pracy i rozwoju dla naukowców z całego świata. Przekładem tego typu działań była [Deklaracja Warszawska](#), zaproponowana przez Polskę i przejęta przez wszystkie państwa członkowskie w 2025 roku (podczas polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej). W dokumencie tym ministrowie

domagają się ambitnego europejskiego budżetu dla nauki oraz zapewnienia stabilnego i przewidywalnego systemu wsparcia dla europejskich badaczy i innowatorów. Przypomnieli również, że program ramowy dla badań i innowacji jest umocowany w unijnych traktatach.

Stany Zjednoczone mogą jako kraj trzeci uczestniczyć w niektórych projektach i działaniach w ramach programu ramowego UE Horyzont Europa, choć zazwyczaj w mniejszym stopniu i na innych warunkach niż państwa członkowskie czy stowarzyszone, co wynika z celów programu dotyczących wzmocnienia autonomii UE.

Relokacja badaczy ze Stanów Zjednoczonych do Polski jest aktualnie możliwa w ramach klasycznych projektów programu Działania "Maria Skłodowska-Curie" (MSCA). Program ten wspiera naukowców na różnych etapach kariery zawodowej, finansując prace badawcze oraz szkolenia prowadzone zarówno w Europie, jak i krajach pozaeuropejskich. Program umożliwi instytucjom biorącym udział w projektach MSCA rozwój ich kadry poprzez zatrudnianie badaczy z zagranicy i udział pracowników w międzynarodowych projektach badawczych i szkoleniowych.

Projekty MSCA mogą być realizowane w każdej dyscyplinie naukowej oraz dotyczyć badań podstawowych jak i wdrożeniowych. Podstawowym wymogiem jest rozwój kariery naukowej poprzez międzynarodową mobilność naukowców.

W ramach *MSCA Postdoctoral Fellowships* (MSCA PF) NAWA oferuje wsparcie polskim instytucjom, które zapraszają naukowców z USA w ramach *MSCA Postdoctoral Fellowship*. Taka możliwość jest promowana także bezpośrednio w USA, m.in. podczas webinarium organizowanych wspólnie z siecią EURAXESS (oddział USA-Kanada) oraz Ambasadą RP w Waszyngtonie. NAWA wspiera przygotowanie wniosku o grant MSCA PF (budżet UE – HE MSCA).

Projekty planowane do realizacji w Polsce – kraju typu widening – mogą dodatkowo liczyć na *ERA Fellowship* finansowane z części WIDERA (HE WIDERA).

Równolegle NAWA oferuje dofinansowanie dla instytucji, które aplikowały o MSCA PF, otrzymały wysokie oceny, lecz nie uzyskały finansowania z powodu ograniczonego budżetu programu. Projekty z *MSCA Seal of Excellence* mogą być realizowane (na polskich zasadach) w ramach programu Ulam NAWA, również wtedy, gdy dotyczą naukowców z USA. W efekcie amerykański badacz, składając jeden wniosek projektowy, ma faktycznie potrójną szansę na finansowanie (*MSCA PF*, *ERA Fellowship*, *Ulam/Seal of Excellence*), bez konieczności każdorazowego przeregowywania wniosku.

NAWA wspiera także polskie instytucje aplikujące w konkursach konsorcjalnych typu:

- *MSCA Doctoral Networks* (MSCA DN) – umożliwiających pozyskanie środków na zatrudnienie doktorantów z zagranicy, w tym z USA;
- *MSCA COFUND* – pozwalających na tworzenie programów szkoleniowych na poziomie doktorskim lub poddoktorskim, w których mogą uczestniczyć również naukowcy z USA;
- *MSCA Staff Exchanges* (SE) – nastawionych na globalną współpracę, w ramach których do konsorcjum można zaprosić instytucję z USA, a następnie organizować dwukierunkową wymianę pracowników między Polską a partnerem amerykańskim (finansowanie z budżetu UE).

Polska koncentruje się obecnie przede wszystkim na realizacji programów europejskich, które wspierają relokację naukowców z USA do Europy, w tym do Polski. Dział Krajowego Punktu Kontaktowego (DKPK) NCBR oraz Krajowy Punkt Kontaktowy ds. MSCA przy NAWA nie planują uruchamiania odrębnego, dedykowanego programu wsparcia – byłoby to poza zakresem ich funkcji i pełnomocnictw. Oferują natomiast pomoc naukowcom z USA w ramach już istniejących instrumentów.

5. Jakie środki finansowe są obecnie przeznaczane na internacjonalizację polskiego szkolnictwa wyższego i czy możliwe jest ich zwiększenie w odpowiedzi na bieżący kryzys?

Środki pochodzące z budżetu państwa przeznaczane są na internacjonalizację polskiego szkolnictwa wyższego w ramach różnych strumieni finansowania.

W 2025 r. budżet NAWA – agencji utworzonej w celu prowadzenia działań na rzecz umiędzynarodowienia polskiej nauki poprzez wspieranie i stymulowanie międzynarodowej współpracy badawczej i wymiany akademickiej – wyniósł 308 mln zł.

Ponadto, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznaje uczelniom publicznym subwencję na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego. W algorytmie podziału środków uwzględnia się również liczbę studentów i doktorantów – będących cudzoziemcami – kształcących się w danej uczelni, a w przypadku uczelni akademickich również przyjeżdżających w ramach krótkookresowej wymiany międzynarodowej (trwającej co najmniej 3 miesiące) – w ramach tzw. składnika umiędzynarodowienia. Należy jednak podkreślić, że liczba cudzoziemców jest jednym z wielu parametrów służących określeniu kwoty subwencji, a jej ostateczna wysokość zależy również od czynników ilościowych i jakościowych charakteryzujących daną jednostkę naukową na tle pozostałych podmiotów w grupie oraz tzw. tunelu – granicy maksymalnego spadku i wzrostu subwencji rok do roku w warunkach porównywalnych. Warto dodać, że algorytm podziału subwencji jest instrumentem dystrybucyjnym, a nie kreatywnym. Oznacza to, że w ramach określonej kwoty środków do podziału podmioty konkurują między sobą wartością parametrów. W związku z tym nie ma zależności liniowej pomiędzy którymkolwiek z parametrów, a kwotą przyznawanej subwencji, a więc wysokość środków stawianych do dyspozycji podmiotu nie wzrasta wprost proporcjonalnie np. do liczby cudzoziemców, a jedynie (poprzez iteracyjny charakter algorytmu) strukturyzuje podmioty pod względem udziału w puli środków, jaka została wyasygnowana na potrzeby podziału. Oznacza to, że nie jest możliwe określenie jaka kwota subwencji przypada na studenta lub doktoranta będącego cudzoziemcem.

Uczelnie (zarówno publiczne jak i niepubliczne) otrzymują również środki na pomoc materialną dla studentów, w tym cudzoziemców.

Warto dodać, że w planie budżetu na rok 2025 w cz. 28 – *Szkolnictwo wyższe i nauka* uwzględniono działanie pn. "Wspieranie współpracy z zagranicą" na które zaplanowano 583 mln zł.

Mając na uwadze obecne zainteresowanie studiowaniem i prowadzeniem badań naukowych w Polsce przez cudzoziemców, w opinii resortu obecnie przeznaczane środki są wystarczające. W razie konieczności MNiSW rozważy zwiększenie środków finansowych na umiędzynarodowienie polskiego szkolnictwa wyższego.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Andrzej Szeptycki
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.